

Handläggare
Andrea Grönberg
Telefon: 08-50825152

Till
Kommunstyrelsen

Remiss av Stärkt stöd till anhöriga Ett mer ändamålsenligt stöd till barn och vuxna som är anhöriga

Kontorsutlåtande med hänvisning till kort remisstid

Svar på remiss från kommunstyrelsen, Dnr KS 2024/1084

Förvaltningens förslag till beslut

Socialförvaltningens kontorslåtande översänds till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Sammanfattning

Kommunstyrelsen har skickat remissen av *Stärkt stöd till anhöriga Ett mer ändamålsenligt stöd till barn och vuxna som är anhöriga*.

Regeringen beslutade i juni 2023 att tillsätta en särskild utredare med uppdraget att analysera och lämna effektiva förslag som säkerställer ett ändamålsenligt och individanpassat stöd till anhöriga till personer som är långvarigt sjuka, till anhöriga till personer som är kortvarigt allvarligt sjuka och till anhöriga som är barn. Inom ramen för uppdraget lämnas förslag inom fyra områden; kontaktperson för anhöriga till långvarigt eller allvarligt sjuka personer, stöd till anhöriga som är barn, kompetens inom socialtjänst och hälso- och sjukvård och nationell anhöriglinje.

Förvaltningen är överlag positiv till utredningens förslag som tydliggör socialtjänstens och hälso- och sjukvårdens ansvar för barn och vuxna som är anhöriga. Det hade varit önskvärt med ett förslag om ett förtydligt ansvar för hälso- och sjukvården avseende anhöriga som är vuxna. Stockholms stad behöver fortsätta att utveckla samverkan med Region Stockholm för att tillsammans tillgodose stöd till anhöriga barn och vuxna.

Socialförvaltningens kontorsutlåtande översänds till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Bakgrund

Kommunstyrelsen har skickat remissen av *Stärkt stöd till anhöriga Ett mer ändamålsenligt stöd till barn och vuxna som är anhöriga*.

Med anledning av den korta remisstiden svarar socialförvaltningen med ett kontorsutlåtande.

Ärendet

Regeringen beslutade i juni 2023 att tillsätta en särskild utredare med uppdraget att analysera och lämna effektiva förslag som säkerställer ett ändamålsenligt och individanpassat stöd till anhöriga till personer som är långvarigt sjuka, till anhöriga till personer som är kortvarigt allvarligt sjuka och till anhöriga som är barn. Syftet är att stödet till anhöriga, såväl vuxna som barn, ska förbättras, vidareutvecklas och stärkas.

Utredningen fick i uppdrag att:

Analysera behovet av och lämna förslag på kontaktperson för anhöriga till långvarigt eller allvarligt sjuka personer.

Utredningens förslag är att anhörigkontakt ska erbjudas av socialnämnden och ska tillgodose den anhöriges behov av individanpassad information, vägledning och stöd. Det föreslås vidare att anhörigkontakt får erbjudas utan föregående behovsprövning för att främja tillgängligheten samt att kommuner själva kan utforma hur de vill organisera anhörigkontakten, genom egna medarbetare eller genom avtal med utförare eller civilsamhället. Anhörigkontakten ska rikta sig till anhöriga som vårdar eller stödjer en närstående som är långvarigt sjuk, äldre eller har en funktionsnedsättning.

Utredningen ger inte något förslag om liknande stödfunktion inom hälso- och sjukvården utan föreslår istället att hälso- och sjukvården behöver utveckla riktlinjer, rutiner och arbetssätt för att i ökad utsträckning uppmärksamma, informera och involvera anhöriga.

Analysera och lämna förslag på stöd till anhöriga som är barn.

Utredningen föreslår att socialnämnden ska ansvara för att barn som är anhöriga får det stöd och den hjälp de behöver och för detta föreslås en ny bestämmelse i socialtjänstlagen som förtydligar detta. Utredningen anger att barn som är anhöriga är en bred grupp och bedömer att det inte är ändamålsenligt att i lag avgränsa vilka specifika sjukdomstillstånd eller situationer som ska omfattas. Bedömningen ska utgå från om barnet påverkas negativt av anhörighetskapet och vilka behov som föreligger hos det enskilda barnet. Enligt förslaget till ny bestämmelse stärks och tydliggörs socialnämndens ansvar för barn som är anhöriga och våldsutsatta.

Ändring föreslås även i hälso- och sjukvårdslagen som tydliggör stödet till barn. Vårdgivare föreslås vara skyldiga att erbjuda information, råd och stöd till barn som är syskon och att kravet att barnet ska bo varaktigt hos den vuxne tas bort. Socialstyrelsen föreslås få i uppdrag att ta fram stödmaterial för handläggare inom socialtjänsten som möter vuxna, för att öka kunskapen om hur de kan uppmärksamma och stödja barn när deras föräldrar söker stöd. Socialstyrelsen föreslås även få i uppdrag att ta fram praktiskt stöd för medarbetare inom hälso- och sjukvården för att stödja bestämmelsen om barn som anhöriga.

Kartlägga medarbetares kompetens inom socialtjänst och hälso- och sjukvård gällande stöd till barn som anhöriga. Utredningen föreslår att Socialstyrelsen utöver att ta fram stödmaterial för handläggare att även tar fram praktiskt stöd för hälso- och sjukvårdens medarbetare för att stödja implementeringen av bestämmelsen om barn som anhöriga.

Vidare föreslås Nationellt kompetenscenter anhöriga få i uppdrag att sprida kunskap om barn som anhöriga till medarbetare inom elevhälsan och andra relevanta medarbetare i skolan. Utredningen konstaterar att det finns behov av ökad kunskap och kompetens, särskilt inom hälso- och sjukvården och lämnar till kommuner och regioner att själva bedöma vilken kompetens som behövs.

Analysera behovet av och lämna förslag på en nationell anhöriglinje.

Utredningen bedömer att det är mer ändamålsenligt att stödja befintliga stödlinjer istället för att inrätta en nationell anhöriglinje och föreslår att staten bör anslå ytterligare medel till befintliga anhörigorganisationer, för att de i ökad utsträckning ska kunna besvara frågor och samtal från anhöriga. Vidare föreslås inrätta en nationell informationsportal för anhöriga där relevant information och vägledning kan ske lättillgängligt.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för strategi och utveckling.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen är överlag positiv till utredningens förslag som tydliggör socialtjänstens och hälso- och sjukvårdens ansvar för barn och vuxna som är anhöriga. Det är positivt att det föreslås att det ska finnas en anhörigkontakt inom samtliga kommuners socialtjänst för att säkerställa att anhöriga på ett lättillgängligt sätt kan få stöd. För att detta ska få effekt och att fler ska få stöd krävs det att samtliga medarbetare i socialtjänsten har ett anhörigperspektiv för

att kunna identifiera dessa anhöriga och länka vidare till anhörigkontakten.

Förvaltningen ser väldigt positivt på att en ny bestämmelse läggs till i socialtjänstlagen som förtydligar ansvaret för att barn som anhöriga får det stöd och den hjälp barnet behöver.

Det är positivt att förslaget om att hälso- och sjukvårdens skyldighet att erbjuda information, vägledning och stöd till barn som anhöriga flyttas från medarbetaren till vårdgivaren, att bestämmelsen föreslås inkludera syskon samt att varaktighet i boende tas bort. Dock hade det varit välkommet att även hälso- och sjukvården fick ett större ansvar i att stödja vuxna som är anhöriga, speciellt med tanke på att många vuxna är föräldrar. I dagsläget är det upp till respektive vårdgivare att använda 3 kap. 2 § hälso- och sjukvårdslagen, där det framgår att hälso- och sjukvården ska arbeta för att förebygga ohälsa, för att identifiera och stödja anhöriga. Region Stockholm och Stockholms stad behöver fortsätta att utveckla samverkan för att säkerställa att de som identifieras vara anhöriga i behov av stöd får relevant stöd.

Förslaget om att Nationellt kompetenscenter anhöriga får i uppdrag att sprida kunskap om barn som anhöriga inom elevhälsa och skola ses som positivt. Förvaltningen vill dock framhålla att detta förslag även behöver inkludera medarbetare vid förskoleverksamheter för att möjliggöra stöd till barn så tidigt som möjligt.

Det är positivt att utredningen lämnar förslag om att möjliggöra för befintliga stödlinjer och anhörigorganisationer att utveckla sin verksamhet då det med stor sannolikhet finns anhöriga som socialtjänsten och hälso- och sjukvården inte identifierar eller kommer i kontakt med. Anhörigorganisationer kan ge stöd till anhöriga som inte ingår i utredningens målgrupper och på så sätt tillförsäkra ett likställt stöd oavsett anhörigsituation. En nationell informationsportal skulle kunna ta sikte på att underlätta för anhöriga oavsett situation och bostadsort att få stöd. Den skulle behöva anpassas för att ge information och vägledning till både barn och vuxna samt vara tillgänglighetsanpassad.

Stockholms stad har ett väletablerat stöd till barn och vuxna som är anhöriga och tillgodoser stöd till fler anhörigsituationer än de som utredningen lämnar förslag inom. Socialnämnden kommer fortsätta arbetet med att säkerställa ett likställt stöd i staden för anhöriga.

Socialförvaltningens kontorsutlåtande översänds till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Veronica Wolgast Carstorp
Socialdirektör
Socialförvaltningen

Lina Blombergsson
Avdelningschef
Socialförvaltningen

Bilaga

1. Remiss - Stärkt stöd till anhöriga Ett mer ändamålsenligt stöd till barn och vuxna som är anhöriga (SOU 2024:60)

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Veronica Wolgast Carstorp, Socialdirektör	2024-11-03
Lina Blombergsson, Avdelningschef	2024-11-03